

מילון מושגים מוזיקאליים

א

א קפלה

שירה ללא ליווי (ברוח הכנסיה)

א קפריצ'ו

ביצוע לפי רצון הנגן

א פיאצ'רה

נגינה לפי רצון הנגן וטעמו

אבוב, אבוב

Agitato אג'יטטו

בהתרגשות וחוסר שקט

אגנוס דאי

הפרק החמישי ('כבשת האל') מהמיסה הקתולית

אדאג'ו, אדאג'יו

מתון, שליו - איטי מאד, מהיר מלארגו אך איטי מאנדנטה

Adagio un poco mosso אדאג'ו און פוקו מוסו

לאט, אך מושך קדימה

אדאג'טו, אדאג'טו

איטי למדי. מעט מהיר מאדאג'ו

Adagissimo אדאג'יסימו

לאט מאד מאד

(ad lib) אד ליביטום

כרצון הנגן או המנצח - מותר לו להחליט אם לותר או לבצע חלק מהיצירה, לנגן במהירות שונה מהכתוב וכדומה

Obligato - אובליגטו

הכרחי, מחייב. על הנגינה להיות כפי שכתוב וכל חלק חייב להיות מבוצע. הפוך מהמונח "אד ליביטום"

הפתיחה לאופרה 'כרמן' מאת ביזהאֹבֶרְטוֹרָה

קטע מוסיקלי כלי הפותח אופרה או קונצרט. בהמשך תולדות המוסיקה נכתבו פתיחות כיצירות עצמאיות הפותחות קונצרטים ואירועים חגיגיים

אוטבה

סימני נגינה בהזזה של אוקטבה לכל כיוון:

אוטבה אלטה - נגן גבוה באוקטבה

אוטבה באסה - נגן נמוך באוקטבה

אל אוטבה - נגן באוקטבה גבוה או נמוך בהתאם למיקום הסימן

אוטודידקט

אדם הלומד בעצמו

אוניסונו

בצליל אחד. כל המבצעים מנגנים בקול אחד

אין פוקו

במקצת, מקצת

און פיו

מעט

Mars, the bringer of war from The Planets - Holst אוסטינטו

עיקש. קטע מוסיקלי החוזר שוב ושוב כליווי ליצירה

אֹפּוֹס

צורת מיספור שיטתית של יצירותיו של מלחין בדרך כלל על פי סדר ההוצאה לאור

אופֶּרָה

יצירה בימתית תיטרלית שכולה מבוצעת בזמרה ומשחק וכוללת תלבושות, תפאורה ומלווה על ידי תזמורת

אופרה סֶרִיה

אופרה רצינית

אופרה קומיק, אופרה בופה

אופרה עם מרכיבים קומיים וסוף טוב

Operetta - אופרטה

אופרה קצרה בסגנון קליל

אוקטבה

א. הצליל השמיני בסולם הדיאטוני

ב. מרווח בן שני צלילים שתדירות האחד כפולה מהשני למשל: דו שני לדו שלישי

אוקטט

שמיניה. יצירה ל-8 נגנים (או הרכב בן 8 נגנים)

אורגן

אורגנום

צורה קדומה של ליווי מוסיקלי - נהגו לשיר בה בקולות שהמרווח ביניהם קבוע (בדרך כלל קוורטה או קוינטה)

אורטוריה

יצירה בימתית מוסיקלית לרוב על נושא דתי (מושרת על ידי זמרים בליווי תזמורת אך ללא תלבושות ותפאורה)

אורך גל

אטונליות

מוסיקה שאין בה טונליות - פירוש הדבר שאין לה סולם מוסיקלי מוגדר. מוסיקה זו נפוצה במאה ה-20

אטיוד

יצירה מוסיקלית שמטרתה לימודית או הפגנת יכולת טכנית של הנגן

א-טמפו

לחזור לטמפו הקודם (בדרך כלל הוראה זו באה לאחר סטייה מהטמפו)

אטק

התחלה - תחילתו של הביצוע או הצליל

אייר

אריה. שיר או פרק נגינה שקט ואיטי

אילתור

נגינה ללא הכנה מוקדמת או תוים. הנגן "ממציא" את רעיונותיו בזמן הנגינה.
מקובל במיוחד בג'אז ובמוסיקה עממית.

אימפרוביזציה

אילתור. נגינה ללא הכנה מוקדמת או תוים. הנגן "ממציא" את רעיונותיו בזמן
הנגינה. מקובל במיוחד בג'אז ובמוסיקה עממית.

אימפרומפטו

יצירה שצורתה חפשית. נועדה ליצור במאזין תחושה של אילתור

אימפרסיוניזם

סגנון מוסיקלי המשתדל להעביר את התרשמותו של המלחין במוסיקה
ערפילית, א-טונלית.

תוים לנגינה אינוונציה

חיבור מוסיקלי קצר ורב-קולי. יוהן סבסטיאן באך הוא שכתב את האינוונציות
המוכרות לפסנתר.

אינטונציה

שירה או נגינה ללא זיוף

אינטרוול

מירווח. המרחק המוסיקלי בין שני צלילים

אינטרלוד, אינטרמזו

קטע מוסיקלי המנוגן בין חלקי האופרה או הדרמה המוסיקלית. קטע ביניים,
נגינת ביניים

אינטרפרטציה

פרשנות - האופן בו מבצע הנגן או המנצח (עם תזמורתו כמובן) את היצירה

אין מודו די

בסגנון של...

אלגרו

שמח, כלומר: טמפו מהיר

אלגרו אסאי

מהר מאד

אלגרו נון טרופו

מהר, אך לא יותר מדי

אלגרטו

מהיר למדי (אך פחות מאלגרו), עירני למדי

Alla Breve אלה בְּרֵבָה

ספירה בחצאי תיבות. היחידה נמנית בחצאים במקום ברבעים

אֶלְטוֹ, אלטו

א. הנמוך בקולות הנשים

ב. צליל היוילה

ג. גבוה

אלמנד

ריקוד מפואר וחגיגי שמקורו בגרמניה. הריקוד שקט, פשוט ומשקלו זוגי. מהמאה ה-18 הוא שותף בסוויטה וצורתו דו-חלקית

אל-פינה

עד הסוף

אלרגנדו

האט

אמפליטודה

מישרעת - מונח באקוסטיקה המייצג את עוצמת הצליל במידת הרטיטה של המיתר

אנדאנטה, אנדנטה

קצב הליכה. מתון, זורם בנחת

אנדנטה מאסטוזו

באורח נשגב ומרומם

אנדנטה מה-נון-טרופו

איטי, אך לא יותר מדי

אנדנטה קנטבילה

מתון

אנדנטינו

בדרך כלל, מהיר מעט מאנדנטה

אנדנטינו גרציוזו

בחן, לאט יחסית

אנהרמוניה

זהות בין שני צלילים או מרווחים בעלי שמות שונים. דו דיאז למשל הוא אינהרמוני לרה במול

אנטיפונלי, אנטיפון

שירת מענה. זוהי שירה בה שתי מקהלות (או סולן מול מקהלה) שרות לסירוגין. שירה זו רווחת בבית הכנסת ובמוסיקה הנוצרית. ניתן למצוא שירה כזו גם במוסיקה אפריקאית ובמוסיקה של המזרח התיכון.

אנימה סול

ברגשות אמיתיים

אנימטו

בחיות, בצורה מלאת-חיים

אנסמבל

להקה, הרכב

אנתם, אנתמה

מזמור נוצרי

אסאי

למד, די

אספרסיבו

בהבעה

Appoggiatura - אפוג'טורה

סמיך. נגינה לצליל סמוך

אפסיונטו

בתשוקה, בהתלהבות

אפקטים

צלילים המחקים קולות מהטבע (רוח, ים, גשם). קיים גם במוסיקה תכניתית וגם במולטימדיה

אצ'לרנדו

במהירות גדלה והולכת. מחיש. הולך ונעשה מהיר

אקווינלדו

סגנון עממי מוסיקלי שמקורו בפורטוריקו

אקולדה

מעין סוגריים המחברות מספר חמשות ומציינות שאלו ינוגנו יחדיו

אקוסטיקה

תורת הצליל. הפיסיקה של הצליל - מקורו, החוקים הפיסיקליים החלים עליו ועוד

אקורד

שלושה צלילים או יותר, המנוגנים בו-זמנית

אקורדיון

אקספרסיוניזם

זרם במוסיקה האמנותית של תחילת המאה ה-20 שהיה חזק במיוחד בגרמניה ואוסטריה. הושפע במיוחד מהאמנות הויזואלית שהציגה רגשות וביטוי עצמי עמוק של האמן

א-קפלה

שירה ללא ליווי של כלי נגינה

א-קפריצ'ו

בקצב או בהבעה כרצון המבצע

אקצנט

הדגשה

אָרְיָה

שיר ליחיד. מצוי בדרך כלל ביצירות קוליות כאופרה, אורטוריה או קנטטה

Ars antiqua (Latin: old art) ארס אנטיקה

סגנון מוסיקלי במוסיקה האירופית של המאה ה-13. מיוחס במיוחד למלחינים מהאסכולה הפאריסאית כגון פרוטין וליאונין. מאופיין בשימוש בצורות מורכבות של אורגנום. קדם לארס נובה

Ars nova (Latin: new art) ארס נובה

סגנון מוסיקלי במוסיקה האירופית של המאה ה-14. המשיך את הארס-אנטיקה. במרכזו עמדו המלחינים הצרפתיים ובמיוחד גיום דה משו ודופאי. השם נלקח מכותרת של חיבור של פיליפ דה ויטרי, שהגדיר מחדש את העקרונות של חיבור המוטט והתיווי של מקצבים מורכבים

ארפג'ו, ארפג'יו, ארפגיו, ארפג'

נגינה של אקורד במפורק ("ארפה" הוא נבל - כלומר נגינה כבנבל)

ארקו

לנגן בקשת (בכלי קשת). הוראה זו הפוכה להוראה פיציקטו

ב

באלט

ריקוד אמנותי. הצגת עלילה דרמתית הכוללת ריקוד ותנועה, לרוב בליווי מוסיקה

באס

הקול הנמוך במוסיקה. במוסיקה קולית זהו הקול הנמוך בקולות הגברים

Figured bass - באס ממוספר

ראה: בס ממוספר

בארוק

תקופה בתולדות המוסיקה (מראשית המאה ה-17 ועד למחצית המאה ה-18) בתקופה זו פעלו באך, ויאלדי, הנדל ואחרים

תוים לנגינה בגטלה

יצירה כלית זעירה. צורתה לרוב תלת-חלקית: א-ב-א

בונגוס, בולרו

ריקוד ספרדי במשקל משולש

בוֹרָה

ריקוד ער במשקל מרובע ויש בו קדמא. מקורו בצרפת

בורלסקה

פרק מוסיקלי היתולי

Bebop ביבופ

זרם בג'אז שדגל בחדשנות בהרמוניה, במקצב ובהיבטי הביצוע. דיזי גילספי, צ'ארלי פארקר ותלונים מונק היו מחולליו בתחילת שנות ה-40

Big Band ביג-באנד

תזמורת ג'אז המורכבת, בדרך כלל, מ-3 קבוצות נגנים (כלי נשיפה ממתכת, כלי נשיפה מעץ וכלי הקשה) שמנגנת מוסיקה לריקודים. היו פופולאריות באמריקה ובעולם המערבי במיוחד בשנות ה-20 וה-40 של המאה הקודמת

Beat ביט

יחידת הזמן הבסיסית במוסיקה. יחידת הדופק שאותה מסמן המנצח לתזמורת לקביעת מהירות הנגינה

בכחנליה

זמר שיכורים, שיר יין

בלדה

זמר סיפורי פשוט

Blues בלוז

מוסיקת העצב והייסורים של השחורים בארה"ב. קולית וכלית. מאפייניה הבולטים הם המבנה בן 12 תיבות והקצב האיטי אך שמו של הסגנון נובע מהצלילים המכונים 'בלו-נוטס' - הצלילים השלישי והשביעי המשמשים הן בנגינת בקר והן בהנמכה לבמול

Ballata בלטה

צורת שיר איטלקי מימי הביניים

במול

סימן המורה לנגן את הצליל אליו הוא מתלווה בחצי טון נמוך יותר. רה במול, למשל, הוא הצליל הנמוך מהצליל רה בחצי טון

בנג'ו

Benedictus בנדיקטוס

פרק ('מבורך') מהמיסה הנוצרית

בס

הקול הנמוך במוסיקה. במוסיקה קולית זהו הקול הנמוך בקולות הגברים

בסון, פגוט

בס ממוספר, בסו קונטינואו

שיטה בה מציינים את ההרמוניה לקטע מוסיקלי במספרים בסמוך לתפקיד הבאס

Backbeat - בְּקֵבִיט

הדגשת הפעימות השניה והרביעית. בדרך כלל מוצאים אותו במוסיקת הריתם אנד בלוז

בְּקֵר

סימן המבטל סימן במול או דיאז קודם ומחזיר את התו לערכו הרגיל. דו בקר = דו

בְּרֹה, בְּרוֹס

משך צליל שהיה בשימוש בזמן העתיק ופירושו: צליל בעל מסך כפול מצליל שלם (8 רבעים)

בְּרִיו

במרץ, בחיות

בריטון

קול גברי הגבוה מן הבאס ונמוך מהטנור

בְּרִקוּלָה

זמר ספנים איטלקי בנוסח שייטי הגונדולות בִּנְצִיָה המתאפיין בקצב מתנודד של 6/8

ג

ג'אז

סגנון מוסיקלי שמקורו באמריקה ומאפייניו מקצבים עתירי סינקופות ואילתור מרובה של הנגנים

גואריירו

בהלך מלחמתי

גוארנרי

בונה כינורות ידוע מקרמונה שבאיטליה. נחשב לשני רק לסטרדיבריוס מתחרהו

Pitch גובה

יחסי הגבהים של הצלילים. גובהו של צליל נקבע על ידי תדירותו, דהיינו מספר הרעידות בשניה

גוּט, גְבוּט

ריקוד צרפתי מתון וחגיגי במשקל זוגי (4 רבעים או שני רבעים)

גונג

ג'יג

ריקוד מהיר ועליז שמקורו באנגליה או סקוטלנד. בדרך כלל במשקל משולש ובצורה דו-חלקית (א-ב). מרבית הסוויטות של באך מסתיימות בג'יג

גיטרה

גלופ

ריקוד מהיר ועליז במשקל זוגי המבוצע במעגל. מקורו בגרמניה

Gloria גלוריה

הפרק השני ("הללו את האל") מהמיסה הנוצרית

גליאָרד

ריקוד איטלקי, מהיר ובמשקל משולש

גְּלִיסַנְדוּ

גלישה מצליל לצליל באורח חלק על ידי החלקה. הטרומבון מנגן גליסנדו בקלות מרובה

גְּרָגוֹרִיאֲנִית, שִׁירָה

שירה חד-קולית המושרת ללא ליווי של כלי נגינה וללא משקל מוסיקלי מוגדר - שירה חפשית

גְּרָוָה

קצב כבד, איטי מאד ורציני

גְּרַצִּיּוֹזוּ

בחן, חינני

ד

D.C. Da Capo.....דה קפו, דה קאפו

חזור מההתחלה (הוראה)

D.C. al Coda - דה קאפו אל קודה

חזור מההתחלה ועד לסימן הקודה

D.C. al fine - דה קאפו אל פינה

חזור מההתחלה ועד למקום בו כתוב סוף

D.C. al segno - דה קאפו אל סניו

חזור מההתחלה ועד למקום בו מופיע הסימן (מהסימן קופצים בדרך כלל לנגינה הקודה)

דואט, דואו

פרק נגינה או זימרה המבוצע בשניים

דואטSampler

מכשיר המאפשר הקלטת צליל טבעי ונגינתו בגבהים שונים באורח אלקטרוני -
Sampler

דודקפונייה

שיטת 12 הצלילים - שיטת הלחנה של יצירה המבוססת על סדרת 12 צלילי הסולם הכרומטי. בשיטה זו אין תו מרכזי טונלי וכל הצלילים בסדרה חשיבותם זהה

דולצ'ה

במתיקות, בנעימות, ברוך

דומיננטה

הצליל החמישי בסולם או האקורד הבנוי על צליל זה

דיאטוני

מהלך הכתוב בצלילי הסולם בלבד, ללא סטייה לצלילים זרים - הפוך מהכרומטי

דיאפזון

מינעד - טווח צלילים שכלי מסוגל לנגן מהנמוך ביותר לגבוה ביותר

דיברטימנטו

אוסף של קטעי נגינה שבמקור היו משעשעים . בהמשך תולדות המוסיקה נכתבו גם דיורטימנטו רציניים, במיוחד על ידי מוצרט

דיאז

סימן המורה לנגן את הצליל אליו הוא מתלווה בחצי טון גבוה יותר. דו דיאז, למשל, הוא הצליל הגבוה מהצליל דו בחצי טון

דימינואנדו

באיטלקית קטן. בעוצמה הולכת ונחלשת (הפוך מקרשצ'נדו, נקרא גם דה-קרשצ'נדו)

דינמיקה

שינויים בעוצמת הקול ביצירה

דיסוננס

תצרים. צרימה בשילוב בין הצלילים במרווח מסויים (הפוך מקונסוננס)

דיסקו

סגנון פופולארי של מוסיקה לריקודים עם הדגשות חזקות על הפעמה וחזרה על מילים פשוטות. נפוץ במיוחד בשנות ה-70 של המאה הקודמת

דיסקנט

צורת ליווי קדומה מימי הביניים (מאה 12). פוליפוניה מוקדמת

דל סניו

חזור מהסימן

דל סניו א לה פינה - D.S. al fine

חזור מהמקום בו ממוקם הסימן ועד לסימן סוף

דציו

בקצב מודגש

דקלמציה

דיקלום. שירה שבדיבור. באופרה ישנם קטעי דקלמציה רבים שנועדו לקדם את העלילה והסיפור

דרמה מוסיקלית

שילוב האמנויות הדומה לאופרה עם דגש על הצד הדרמטי

דה-קרשצ'נדו, דקרשצ'נדו, דקרשנדו
בעוצמה הולכת ונחלשת (הפוך מקרשצ'נדו, נקרא גם דימינואנדו)

ה

Example of Habanera from Bizet's Carmen

ריקוד ספרדי איטי במשקל זוגי. מקורו בקובה

Reverberation

הומופוניה

מוסיקה שבה שר קול אחד את התפקיד המלוּדי והשאר מלוּים אותו. ההיפך מפוליפוניה

הומורסקה

מהתלה. קטע קצר ועליז

הורנפייפ

מחול אנגלי שמקורו ריקוד מלחים. עד לשלהי המאה ה-18 היה במשקל משולש. אחר כך נהגו לחבר כאלו במשקל זוגי וקליל

הטרופוניה

רב-קוליות שאינה מבוססת על חוקים ושבה אחד המבצעים משנה את המנגינה על מנת לגוון ולקשט אותה, למול המבצעים האחרים. שירת בית הכנסת משתמשת לעיתים בהטרופוניה

היתק, סימני

ראה: סימני היתק

הכסקורד

סולם בן שישה צלילים שהיה שימוש בזמן העתיק

הליקון

מעין סוזאפון. טובה הבנוייה בצורת טבעת המונחת על כתפי הנגן. משמשת לנגינה בצעידה

המיולה

הכנסת מקצב זוגי בזמן משולש או ההיפך. שני צלילים בזמן של שלושה או שלושה בזמן של שניים. בדרך כלל החלפת משקל שש-שמיניות בשלושה רבעים או ההיפך. דוגמא לכך בתחילת הפרק הראשון של הקונצ'רטו דה ארנחואז מאת רודריגו

המנון

שיר שבח ותהילה או שיר לאומי

הרמוניה

צירוף צלילים המושמעים יחדיו

השישיה

ראה: שישיה

/

ואלס - ראה

וולטה

סיום בתוך היצירה. משפט חוזר כמה פעמים בסיומות שונות יקבל וולטות שונות

ווקלי, ווקאלי

קולי

ויברטו, ויברטו

רעד, רטיטה. נגן המנגן בוברטו מרעיד את הצליל תוך כדי הנגינה. משמש בדרך כלל להבעת רגשות

ויברפון

ויולה

ויוו

מלא חיים

ויוצ'ה, ויוצ'ה

מלא חיים, עליז, מהיר

ויצ'סימו

תוסס

וירטואוז

מבצע המצטיין במיומנות טכנית מדהימה. לדוגמא, ליסט היה פסנתרן וירטואוז
ופגניני - כנר וירטואוז

Chopin - Waltz in C#m Chopin - Minute waltz Brahms - waltz No. 39
ואלס

ריקוד פופולארי עד היום במשקל משולש. מקורו לא ידוע. בתולדות המוסיקה
נכתבו גם ואלסים רבים שאינם לריקוד. שיאו בסוף המאה ה-19 ובמיוחד בעיר
וינה

וריאציה

שינוי במנגינה או בנושא המוסיקלי ביחס למקור. בנושא ווריאציות, למשל,
מבוצעת המנגינה ולאחר מכן ביצועים שלה כשבכל פעם היא עוברת שינוי אחר
- אלו הוריאציות

ורסימו

זרם באופרה שדגל בכתיבת אופרות על נושאים מהחיים במקום נושאים
מיתולוגיים ודמיוניים כמקובל עד אז (סוף המאה ה-19)

ז

זמרה

שירה

plainsong - זמר גריגוריאני

שיר מונופוני, ללא מקצב. בשימוש הכנסיה הקתולית מאז האפיפיור גריגוריאוס

Zarzuela - זרזואלה

סוג של אופרה ספרדית

ח

חליל-צד

חלילית

Mighty Handful חמישיה, ה-

קבוצת מלחינים רוסיים שכתבו מוסיקה בהשפעה לאומית רוסית (כחלק מהזרם הלאומי של המאה ה-19) וזאת בהשפעת המלחין באלאקירב

חמשה

שורת חמשת הקוים המשמשת לכתב התוים ומאפשרת סימון גובהם

חמת חלילים

כלי נגינה סקוטי במקורו המשמש בעיקר למוסיקה עממית ותזמורות צבאיות.
כלי נשיפה

חצוצרה

ט

טאלא

מערכת המשקלים ההודית. מעין מקבילה למשקל המוסיקלי המערבי אך, בניגוד לו, אין ההדגשות באות בקביעות אלא על פי סידור משתנה. כיום מקובלות 36 טאלות

טוֹבָּה

טונלי, טונליות

סולמיות. התייחסות לצליל הבסיסי של הסולם - הוא הטוניקה

טוטי

כולם

Toccata טוקטה

קטע חופשי, מהיר ומרובה עיטורים המיועד בדרך כלל לכלי מקלדת

טטרקורד, טטרקורד

ארבעה צלילים בתחום הקוורטה הזכה. שני טטרקורדים מרכיבים את הסולם המלא

טימבלה

Timber, Timbre - טימבר

גוון צליל (נקבע בדרך כלל על ידי עוצמות הצלילים העיליים שלו)

טימפני

טמבורין

טֶמְפוּ

מהירות, מיפעם

טנגו

ריקוד ארגנטיני שהפך פופולארי בתחילת המאה ה-20

טנוטו

נגינה תוך החזקת הצלילים באורכם המלא (הפוך מסטקטו)

טָנוֹר

הקול הגבוה של הגברים

Tanto - טנטו

מדי

טקט

תיבה מוסיקלית

Troubadours טרוֹבָדוֹרִים

מלחיני ומשוררי ימי הביניים במאות ה-11-13 ששרו במיוחד על אהבה

טרומבון

טרופו

מדי

Trio טְרִיוֹ

הרכב בן שלושה מבצעים - נגנים או זמרים, או יצירה לשלושה כלים או מבצעים

טריטון

מרווח בן 3 טונים שהיה אסור בימי הביניים לשלבו בלחנים נוצריים כיוון שהיה בלתי נעים לאוזן. נחשב כמרווח שטני ובעייתי לאוזן. המרווח נחשב כקוורטה מוגדלת או קוינטה מוקטנת

טְרִיל

עיטור מסולסל בין צליל לסמוך לו

טְרַמּוּלוּ

רעד, נגינה חוזרת של צליל בצורה מהירה. נגינת מנדולינה או עוד, למשל, מאופיינות בטרמולו על הצלילים הארוכים

טרנטלה

ריקוד מהיר מאד במשקל של 6/8 שמוצאו מאיטליה, ריקוד פראי

טְרַנְסְפּוֹזִיצְיָה

העברת מנגינה מסולם לסולם אחר. משמשת למקרה בו הזמר אינו מסוגל לבצע קטע גבוה או נמוך במיוחד ויש לשנותו על מנת שיוכל לבצעו

טרנקוילו

שקט

טְרַצָּה

המרווח בין שלושה צלילים סמוכים בסולם. בין דו למי יש טרצה גדולה (2 טונים). בין מי לסול הטרצה הינה קטנה - 1.5 טונים

,

Yodel - יוֹדֵל

סגנון השירה הפופולארי באלפים של אוסטריה ושווייץ

Wonder child ילד פלא

ילד שכשרונו האמנותי גדול במיוחד

יֶסֶף

קודה. סיום של פרק או יצירה בצורת תוספת קטנה של קטע מוסיקלי

כ

כינור

כוראל

שיר תפילה נוצרי המושר בכנסיה. בדרך כלל מלווה באורגן ומושר במספר קולות. באך נהג לשבץ כוראלים בסיום הקנטטות שלו

Chromatics, chromaticism כְּרוֹמַטִיקָה

שימוש בצלילים שאינם דיאטוניים (בצלילים שהוגבהו או הונמכו באמצעות במול ודיאז). לעיתים, כרומטיקה משמשת בכדי להגביר את המתח הרגשי ביצירה

Through-composed - כתוב בשלמותו

שיר בו בכל בית חדש יש מנגינה משלו. הפוך מהשיר הסטרופי, בו חוזרת המנגינה שוב ושוב, לכל בית חדש

Strophic Mensural notation# כתב מנזוראלי

כתב תווים מימי הביניים שהראה לראשונה את מישכי הצלילים ולא רק את הגבהים כבנוימות

ל

לאוטה

כלי פריטה עתיק, אביהם של הגיטרה הקלאסית וצאצא של העוד המזרחי

לאומית, מוסיקה

ראה: מוסיקה לאומית

לג'רו

קל

לְגָטוֹ

קשור יחדיו. נגינה בה אין הפסקות בין הצלילים אלא משפט מוסיקלי המנוגן ברצף. מסומן בקשת בדרך כלל

לוקו

מקום - הוראה המבטלת שינוי אוקטבה (אוטבה אלטה, אוטבה באסה) ופירושה שעל המבצע לחזור לגובה הצליל הרגיל

ליברטו, ליברית

המילים של האופרה או האורטוריה

ליגטורה

קשת המופיעה מעל לתווים לסמנם כצליל מחובר

Lied ליד

השיר הגרמני האמנותי. נכתב לשירת סולו בליווי פסנתר. שוברט היה המרכזי שבכותבי הלידר

Leitmotif לייטמוטיב

נושא מוביל. מוטיב המייצג (בדרך כלל באופרות של ואגנר) דמות של גיבור באופרה ומוטיב זה מופיע במוסיקה כל אימת שמופיע הגיבור או מוזכר

לִמְנוֹטוֹ

בקינה, מקונן

לנדלר

ריקוד איטי שמוצאו מאוסטריה

Lento לנטו

לאט, במתינות

Lesto לסטו

מהר

Largo לרגו, לארגו

רחב ומרווח

Larghetto לרגטו, לארגטו

רחב, אך פחות מהלארגו. מעט מהיר מלארגו

מ

מאסטוזו

בהוד, בהדר, בחגיגות

מאסטרו

מנצח, אמן מומחה

מאראקס

כלי נגינה לטיני מסוג הרעשנים

מארציאלה

בסגנון של שיר לכת

Marchמארש

שיר לכת. נועד להלהיב את הצבא. מאוחר יותר הפך לצורה אמנותית מקובלת

Marchiella, Marciale, Marziale מארשיאל

ברוח המארש

מדריגל

שיר מקהלה שלא לצרכים דתיים שהיה פופולארי בימי הביניים וברנסאנס. מבוצע בכמה קולות ויש בו רדיפה של קולות (אימיטציה). הוא אינו מלווה בכלי נגינה אלא מבוצע א-קפלה (בשירה בלבד)

מודולציה

מעבר במהלך היצירה מסולם אחד לסולם אחר

מודאלי

עושה שימוש במודוס

Modeמודוס

פירוש המלה "שיטה". מודוסים הם הסולמות העתיקים שרווחו במוסיקה עד סוף ימי הביניים, זמן בו המוסיקה האירופית החלה להתבסס בלעדית על המינור והמז'ור, שניים מהמודוסים העתיקים שנקראו אָאוּלי ויֹוֹני

מודרטו

מדוד, טמפו בינוני, מהירות ממוצעת

מוזט

פרק נגינה שקט בטמפו בינוני שנשמע כאילו הוא נוגן בחמת חלילים סקוטית - צליל ארוך וממושך מנוגן בבאס (בורדון) ומעליו המנגינה שופעת ומעוטרת

מוטו

תנועה

Motet מוֹטֵט

קטע כנסייתי למקהלה ללא ליווי כלי

מוטיב

גרעין מלודי או קצבי המשמש בסיס ליצירה או פרק שלם

מולטו

הרבה, מאד

מונודיה

מוסיקה חדקולית מושרת ללא ליווי כלי או מוסיקה הומופונית בה יש תפקיד מוביל והשאר משמשים לו ליווי

מונוטוני

שירה או ביצוע בצליל אחד

Monophony מוֹנוֹפוֹנְיָה

מוסיקה חדקולית מושרת ללא ליווי כלי או מוסיקה הומופונית בה יש תפקיד מוביל

מונותימטי

יצירה המבוססת על נושא מוסיקלי אחד

מוסו

בתנועה

Absolute music - מוסיקה אבסולוטית

מוסיקה כלית ללא רעיון חוץ מוסיקלי. ההיפך ממוסיקה תכניתית

Abstract music - מוסיקה אבסטרקטית

מוסיקה כלית ללא רעיון חוץ מוסיקלי. ההיפך ממוסיקה תכניתית

Aleatory מוסיקה אלאטורית

מוסיקה המבוססת על אקראיות (על מקרה)

Electro-acoustic - מוסיקה אלקטרו-אקוסטית

מוסיקה המשלבת מוסיקה אלקטרונית עם מוסיקה קונקרטי (כזו המשתמשת ברעשים, צלילים וקולות שהוקלטו לאמצעי הקלטה) והמושמעת באמצעים אלקטרוניים

Electronic מוסיקה אלקטרונית

מוסיקה המופקת באמצעים חשמליים ועל ידי כלי נגינה אלקטרוניים

מוסיקה דודקפונית

שיטת הלחנה בה אין תו מרכזי טונלי ומבוססת על סדרת 12 צלילי הסולם הכרומטי

Didactic מוסיקה דידקטית

מוסיקה שנכתבת למטרות חינוכיות ולימודיות

מוסיקה חילונית

מוסיקה שאינה דתית

מוסיקה לאומית

מוסיקה שנועדה לבטא את רוח העם של מלחין ושהושפעה מהמוסיקה העממית שלו. מלחינים שיצרו מוסיקה כזו היו, בין השאר, סמטנה, גריג, דבורז'אק ובארטוק

מוסיקה סימפונית

מוסיקה המבוצעת על ידי תזמורת סימפונית

מוסיקה סריאלית

מוסיקה קאמרית

מוסיקה המבוצעת בהרכב מצומצם ובדרך כלל בסלונים ואולמות קטנים

מוסיקת קודש

מוסיקה שנכתבה לצרכים של פולחן דתי

מוסיקה קונקרטי

מוסיקה המופקת מרעשים וקולות שהוקלטו ועובדו באולפן ההקלטות

Applied, functional, useful מוסיקה שימושית

זרם מוסיקלי של יוצרים מתחילת המאה ה-20 שדגלו בהלחנה למען החברה ושירות צרכיה. מובילי הזרם היו הינדמית, קורט וויל וקזנק

מוסיקה תכניתית

מוסיקה תיאורית. מוסיקה המתארת רעיון חוץ מוסיקלי, סיפור, תמונה וכדומה

Pop music מוסיקת פופ

סגנון של מוסיקה פופולארית

מורדנט

עיטור (צביט). קישוט המבוסס על הצליל שמעליו הסימן והצליל הסמוך לו מלמטה

מז'ור, מז'ור

הסולם הדיאטוני המוכר ביותר. מנוגן על הקלידים הלבנים מהצליל דו עד לדו הבא

מזורקה

ריקוד פולני לאומי, איטי, במשקל משולש עם הטעמה על הפעימה השניה או השלישית

Psalm - מזמור

שיר הלל, שיר קודש

Musical - מחזמר

גירסא פופולארית של האופרטה (במיוחד רווחת באנגליה ובארצות-הברית)

מטרונום

מכשיר המאפשר הקשת הטמפו אותו מבקשים ובכך מסייע לתלמיד לשמור על קצב נכון

Musical Instruments Digital Interface - מידי

ראשי תיבות באנגלית של "חיבור דיגיטלי בין מכשירים מוסיקליים". זוהי שיטת תקשורת בין סינטסייזרים, קופסאות צליל (מזדול) ומחשבים

Minuet, Minuette מינואט

ריקוד צרפתי מעודן שרקדו בחצרות האצילים במאות ה-17-18. משקל משולש וטמפו בינוני. מאוחר יותר נכנס לסימפוניה הקלאסית

מינור

סולם נפוץ המנוגן על הצלילים הלבנים במקלדת מהתו לה ועד הלה הבא (מינור טבעי) וישנם פיתוחים שלו בדמות המינור ההרמוני והמינור המלודי

Minesinger מינְזינגר

שם גרמני למלחיני ומשוררי ימי הביניים (טרובדורים)

מיניאטורה

יצירה קטנה

מינימליזם

שיטת הלחנה מודרנית בה תבנית חוזרת שוב ושוב בשינויים קטנים

מיסה

תפילה חגיגית של הנוצרים. בזמנים בהם הכנסיה הנוצרית שלטה בעולם האמנות הולחנו מיסות כיצירות מוסיקליות מרשימות המשלבות נגינה ושירה. פרקיה:

קיריָה, גלוריה, קְרָדוֹ, סְנְקְטוּס, בְּנְדִיקְטוּס אַגְנוּס דְאֵי

מיקרו-טונים

מרווחים קטנים מחצי טון. מקובלים בעיקר במוסיקה של המזרח

מלודיה

מנגינה, רצף צלילים עולים ויורדים

מלחין

אדם הכותב מוסיקה באופן מקצועי

Mambo - מַמְבוֹ, מאמבו

סגנון ריקוד מודרני שמקורו בקובה. הפך לסגנון של מוסיקה כלית בנגינת תזמורות ג'אז (ביג-באנד) גדולות

Tune - מנגינה

לחן, מלודיה, רצף צלילים עולים ויורדים

מנדולינה

מנו

פחות

מנו מוסו

בפחות תנועה. לא כל כך מהר

מְנַעַד - Range

הצלילים שכלי נגינה או קול מסוגל להפיק, מהנמוך ביותר לגבוה שבהם

מנצח

מְסוּט - Slide

קנה הטרומבון שבאמצעות החלקתו פנימה והחוצה משנה הנגן את גובה הצלילים

מעטפת הצליל - Sound envelope, Envelope

עקומת השינוי של הצליל לאורך ציר הזמן

מפוחית פה

מְפָרֵט - Plectrum

אביזר המשמש לפריטה על כלי נגינה כמנדולינה וגיטרה. עשוי פלסטיק, עץ או עצם

מפתח Clef

סימן הרשום בתחילת כל שורה מוסיקלית ומסמן את הגובה של כל צליל וצליל

מְצוּ

חצי. מצו פורטה - חצי חזק או מצו סופראן - אמצע הסופרן

מְצוּ-פִיאָנוּ

בינוני חלש

מְצוּ-פּוֹרְטָה

בינוני חזק

מצילתיים

מקבילים, סולמות

סולמות קרובים שלהם אותם סימני היתק ליד המפתח

מקהלה

Rhythm מקצב

חלוקת המשקל לצלילים ארוכים וקצרים

מרימבה

מְרֵנְגָה Merengue

סגנון מוסיקלי ריקודי עממי שמקורו ברפובליקה הדומיניקנית

מרקס

כלי נגינה לטיני מסוג הרעשנים

Marcato.....^.....**מרקטו, מרקנדו**

מודגש, מובלט ומפורש. הוראה להטעים כל צליל מנוגן

March, מרש, מארש

שיר לכת. נועד להלהיב את הצבא. מאוחר יותר הפך לצורה אמנותית מקובלת

Meter, metre משקל

סדירות ומחזוריות הפעימות החזקות

נ

Neumes נאומה, נוימה

צורה עתיקה של תוים שהחלו להשתמש בהם מהמאה ה-7 ושהיו מצויינים בתחילה מעל לטכסט המושר ובהמשך נוספו בהדרגה קוי השורות. לא מציינות משך צליל

נבל

Nona - נונה

מרווח של תשע דרגות בסולם (אוקטבה וסקונדה)

נון

לא

נון טרופו

לא יותר מדי (איטלקית)

Nocturne, nocturno נוקטורן, נוקטורנו

מנגינת לילה

ניאוקלסיציזם

תגובה מודרנית (מהמאה העשרים) לרגשנות והמעורבות של המלחינים בתקופה הרומנטית. זרם המאופיין בתחייה של האידיאלים האסתטיים, הצורות ושיטות היצירה של התקופה הקלאסית

נקודה

מוסיפה לתו לידו היא נמצאת חצי ממישכו

Organ-point נקודת עוגב

צליל ממושך, בדרך כלל בבאס אך לא תמיד, המנוגן בו זמנית להתפתחות המוסיקה. יש גם נקודת עוגב שאינה צליל אחד אלא צלילים זהים החוזרים שוב ושוב למול המנגינה בקולות האחרים

Nationalism נשיונליזם

ראה: מוסיקה לאומית

O

Seguidilla סגידיליה

ריקוד ספרדי שמקורו באנדלוסיה. משקלו משולש והטמפו מהיר

Subdominant - סוב-דומיננטה

דרגה רביעית בסולם. בסולם דו מז'ור, למשל, יהיה הצליל פה הסוב-דומיננטה

Submediant - סוב-מדיאנטה

דרגה שישית בסולם. בסולם דו מז'ור, למשל, יהיה הצליל לה הסוב-מדיאנטה

Harmonic series חדרה הרמונית

חדרה של צלילים עיליים (המנוגנים מעל לצליל היסוד)

Suite סוויטה

מחרוזת של מנגינות ריקוד מארצות שונות, שהפכה לצורה מוסיקלית

Swing סווינג

הג'אז התזמורתי של שנות ה-30. מזוהה במיוחד עם תזמורתו של בֶּנִי גוֹדְמָן

סולפג'ו

SoloBrahms - Waltz No. 39 for piano solo

מופע של מבצע בודד או תפקיד מוביל בביצוע מוסיקלי תזמורתי

Scale, Key

שורת צלילים המשמשת מסגרת ובסיס לקטע מוסיקלי. המרכז הטונלי של המנגינה

Relative keys

סולמות מינור ומז'ור החולקים סימני היתק זהים. דו מז'ור ולה מינור הינם מקבילים

Solmization

שיטה להוראת הצלילים ושירתם על ידי שמות איטלקיים: דו, רה, מי וכדומה ללא קשר לסולם האמיתי (הטוניקה תיקרא דו בכל מקרה)

Solfeggio, solfegio - סולפג'ו

אוסף תרגילים ואימונים מודרגים לשם לימוד השירה מתוים

Sonata - סונטה

יצירה לכלי בודד במבנה מוגדר. בדרך כלל מלווה בפסנתר

Sonata form, sonata allegro

צורה מוסיקלית חשובה במיוחד שעשו בה שימוש בפרק הראשון של הסונטה לכלי סולו, הסימפוניה, קונצ'רטו ועוד

סונטינה

סונטה קצרה ופשוטה כתובה בצורת הסונטה

סוסטנוטו

כמו טנוטו, פירושו לשמור על המשך המלא של התוים, עצור

Soprano, סופרן

קול האשה הגבוה ביותר

Sopranino - סופרנינו

גבוה מהסופרן. כינוי לכלי קטן במיוחד המנגן צלילים גבוהים ביותר

סורדינה, סורדינו

עמעמת, מכשיר המעמעם את צליליו של הכלי

Staccato סטקטו

צלילים קצרים וקצובים שאינם מחוברים זה לזה (הפוך מלגטו)

סטרטו

כיווץ וציפוף הצלילים בנושא או בקטע המנוגן

Stradivarius סטרדיבריוס

בונה כינורות וכלי קשת מפורסם מהעיר קרמונה שבאיטליה. בנה למעלה מ-1000 כלים בחייו והם נחשבים לכלים הטובים ביותר. גם כיום, לא מצליחים לפענח את סודו לבניית כלים כה איכותיים והכלים שבנה נמכרים במחירים גבוהים במיוחד

Strophic - סטרופי

צורת שיר בה המנגינה הבסיסית חוזרת שוב ושוב בכל בית חדש, בלא מרכיבים מלודיים חדשים. השיר הסטרופי נפוץ בשירי-עם, המנונים ושירים אמנותיים שלפני התקופה הרומנטית

Stringendo - סטרינג'נדו

בתאוצה גוברת והולכת

סטרפיטוזו

בהתפרצות

Sitar סיטאר

כלי פריטה הודי

סימילה

באורח דומה - בא לציין כי הוראה קודמת (דוגמת סטקטו או לגטו) תחול עד להודעה חדשה

Accidentals סימני היתק

סימנים שנועדו לשנות את גובהו של התו. תקפים עד לסוף התיבה. ביניהם הדיאז, בֶּמֹל וּבֶקֶר

Symphony No.9 - Symphony Beethoven סימפונייה

צורה מוסיקלית לתזמורת גדולה. בעלת 4 פרקים שהראשון בהם כתוב בצורת הסונטה

סין

עד ה... (איטלקית)

סינטסיזר

Sinfonia סינפונייה

יצירה כלית המשמשת כפתיחה לאופרה מראשית המאה ה-18 (גם לסוויטה וקנטטה)

Syncope - סינקופה

הדגשה במקומות בלתי צפויים בתיבה, בניגוד למשקל (רווח במיוחד בג'אז)

Saltarello - סלטרלו

ריקוד עליז וקליל שמקורו באיטליה

סלנטנדו

הולך ומאיט

סלפית

הצלילים הגבוהים שמסוגל להנפיק זמר ושאינם בתחום השירה הרגיל שלו. נקרא גם "צליל ראש" נערים השרים סופראן משתמשים בסלפית

סמורפיוזו

מתייפה, מתגנדר, מעושה

סמורצנדו

דועך והולך

Semitone - סמיטון

חצי טון

Seminuendo, seminuito - סמינואנדו, סמינואיטו

כמו דימינואנדו - הולך ונחלש

Semplice - סמפליצ'ה

בפשטות, החלק המסומן ינוגן בלא שינוי - ללא עיטורים וללא שינויי קצב

Sempre - סמפּרה

כל הזמן. "סמפּרה לגטו", למשל, פירושו נגן כל הזמן לגטו (עד להוראה שונה)

סניו

סימן המוצב בתחילת או בסוף חלק שאמורים לנגן שוב

סְנִצָּה, סנזה

בלי, ללא... (איטלקית)

סָנְלוֹ

בקלות (איטלקית)

Sanctus סַנְקְטוּס

הפרק הרביעי מתוך המיסה הנוצרית. באיטלקית: 'קדוש'

ספוגטו

קליל, אוורירי, ענוג

Sforzato.....sfz ספורזטו

לנגן בהטעמה חזקה, בכוח

Sforzando.....sf ספורצנדו

יוטעם בחוזקה, בכוח

Septet סֶפְטֶט

יצירה ל-7 כלים או זמרים או הרכב בן 7 משתתפים

סְפִיטִימָה

מרווח בן 7 דרגות. בסולם בדו מז'ור, למשל, ספטימה גדולה תהיה בן דו לסי שמעליו וספטימה קטנה בן מי לרה שמעליו

סְפִיאַנְטוֹ

נגן חלק בדיוק בקצב המבוקש וללא שינויים

Spiccato - ספיקטו

סטקטו בכלי מיתר. הקפצת הקשת על המיתרים

Spiritoso, spirito - ספירטוזו

בכוח ובמרץ

Spirituals סְפִירִיצ'וּאַלְס

שירי המרד והמחאה של השחורים בארה"ב שדיברו על נושאים מהתנ"ך והאמונה בישו הנוצרי אך למעשה היו שירי תקווה לשיחרור מהעבדות ולאחר השיחרור - שירי תקווה לשיפור בחיי הכושי באמריקה הגזענית

סקה - ska

סגנון ריקוד מג'מאייקה שהפך רווח גם באנגליה

Secco - סֶקוּ

יבש. קשה

סקונדה

המרווח בין שני צלילים סמוכים בסולם. בין דו לרה יש סקונדה גדולה. בין מי לפה הסקונדה קטנה

Sequence סֶקוּנְצָה, סֶקוּנְסָה

מוטיב החוזר על עצמו פעם אחר פעם אך בגובה אחר

סקסופון

סקסטה, סכסטה

מרווח בן 6 דרגות בסולם בדו מז'ור, למשל, סקסטה גדולה תהיה בן דו ללה שמעליו וסקסטה קטנה בן מי לדו שמעליו

?

קבוצת שישה צלילים שוים באורכם שנדחסה לתיבה בעלת ארבע יחידות משך כאלה - מסומנת במספר 6 מעל קבוצת התוים. הפעמות הראשונה, שלישית וחמישית צריכות להיות מודגשות

SextetDvorak - String sextet in A op.48 סֶקְסֶט

יצירה מוסיקלית שנועדה לשישה קולות או הרכב בן 6 משתתפים

Scherzo סֶכֶרְצוּ

במקור מוסיקה מבדחת אך בטהובן הכניסו לסימפוניות שלו ובעקבותיו מלחינים רבים. פרק נמרץ. לרוב הוא כתוב במשקל משולש

Sarabande סַרַבַּנְדָה, סַרַבַּנְדָה

ריקוד ספרדי איטי במשקל משולש ומבנה דו-חלקי פשוט (א-ב). מאופיין בהטעמה של הפעמה השניה בתיבה

Serialism סֶרְיָאָלִיּוּת

צורת הלחנה אטונלית המבוססת על שימוש עקבי בסדרת צלילים (סֶרְיָה)המנוגנת תמיד בסדר הראשוני ללא חזרות

סֶרְיֹו, סֶרְיֹוּ

רציני, ברצינות

Serenade סְרֵנָדָה

שיר עֶרֶב, יצירה קלילה לתזמורת מצומצמת (לדוגמא "מוסיקת-ליל זעירה" מאת מוצרט)

סְרֵנָדָה

שקט, שליו

Serenata - סְרֵנָטָה

קנטטה דרמתית. צורה קולית מהמאה ה-18

ע

עוגב - אורגן

עזר, קוי

ראה: קוי עזר

Ornamentation - עיטור

קישוט של מנגינה

Overtones, harmonics עיליים, צלילים

צלילי הסדרה ההרמונית של הצלילים

Sordina, sordino - עמעמת

מכשיר שמטרתו עימעום והחלשה של צלילו של כלי מוסיקלי

Castanetas ערמוניות, קסטנייטות

פ

Pavane פָּבָן

ריקוד שמוצאו כנראה מאיטליה. משקל זוגי וטמפו בינוני. היה אהוב במאות ה-16-17 וזכה לתחייה במאות ה-19-20

Fagot פגוט, בסון, באסון

פְּדֵל, פְּדֵלָה

סימן לנגן בדושה הימנית של הפסנתר (ממשיכה את הצליל לאורך זמן)

פואוקו, פוקו

חזק ומהיר

Poem, Symphonic poem פואָמָה סימפונית

יצירה תזמורתית המבוססת על תוכן ומתארת אותו במוסיקה (מוסיקה תכניתית)

Fugue פוגָה

צורה המבוססת על פוליפוניה (ריבוי קולות) וחקיוי של נושאים בין הקולות

Fugato - פוגטו

פוגה קטנה, קטע ביצירה כתוב בצורת פוגה

Position - פוזיציה

מיקום. לכלים שונים אפשרויות מיקום שונות של האצבעות

פולו

זמר ספרדי עממי שמקורו בדרום ספרד (אנדלוסיה). משקל משולש וטמפו בינוני

Polonaise פולונָז

ריקוד תהלוכה פולני שהפך לשותף בסוויטה. משקלו משולש וטמפו בינוני

Polytonality - פוליטוֹנליות

שיטת הלחנה בה ישנן טוניקות שונות לקולות שונים. תוצר של המאה ה-20 שנרמז כבר על ידי באך

Polyphony פוליפּוֹניה

רב-קוליות. מוסיקה הכתובה למספר קולות עצמאיים ושווים בחשיבותם המוסיקלית (אין קול מוביל וקולות מלוים). הפוליפוניה פרחת בין המאות ה-13-16

Polka פּוֹלְקָה

ריקוד בוהמי (צ'כי) בצעדים קטנים, משקל זוגי וטמפו מהיר. הומצא ב-1830 על ידי עקרת בית כפרית והיה פופולארי עד לסוף המאה ה-19

Polka Mazurka פולקה מאזורקה

סוג של פולקה שמשקלו משולש וההטעמה על הפעמה השלישית

Pomposo - פּוֹמְפּוֹזוֹ

לנגן בפאר ובהדר

Poussez - פּוּסֶז

סימן לנגינת כינור המורה לנגן במשיכת הקשת למעלה

Postlude - פּוֹסְטְלוֹד

קטע המנוגן בסוף קטע קולי. בדרך כלל נגינת עוגב בכנסיה, לאחר גמר התפילה

Pop music פופ, מוסיקת

סגנון של מוסיקה פופולארית

Poco - פּוֹקוֹ

מעט, במקצת. למשל, "פוקו אדאג'יו" - איטי במקצת

Forte פּוֹרְטֶה.....f

חזק

Fortissimo פּוֹרְטִיסימו.....ff

חזק מאד

Forte-Fortissimo פּוֹרְטֶה פּוֹרְטִיסימו.....fff

חזק מאד מאד

Forte Piano פּוֹרְטֶה פּיֵאנו.....fp

חזק, ואז חלש

פורטיסיסימו

חזק ככל האפשר

פיאו-פורטה

חזק יותר

Portamento - פּוֹרְטָמֶנטוֹ

החלקה, מעבר מצליל לצליל בגרירה

פּוֹרִיזוֹ

בזעם, בהתרגשות

Forza - פּוֹרְצָה

בכוח, באומץ

פּוֹרְצָנְדוֹ.....Forzando.....fz

בכוח, בהדגשה מפתיעה

Pesante - פּזְנָטָה

לנגן בהבלטה של הקטע, קשה, חמור

Piu - פּיאוֹ

יותר (איטלקית)

פּיאוֹ-פּיאוֹנו

חלש יותר

פּיאוֹטוֹזוֹ

לנגן ברחמים והשתתפות בצער

פּיאוֹנְג'נְדוֹ

בבכי, בכאב

פּיאוֹנו.....Piano.....p

לנגן בשקט, חָרֵשׁ

Pieno - פּיאוֹנו

בכל כולו, מלא. הוראה לשימוש בכל אפשרויות הכלי או המקהלה

פּיאוֹנו פּיאוֹניסימו..... Piano-Pianissimo.....ppp

חלש מאד מאד

פּיאוֹניסימו.....Pianissimo.....pp

חלש מאד

פּיאוֹניסיסימו

חלש ככל האפשר, חרישי

Piu - פּיוֹ

יותר (איטלקית)

Pianente - פיאננטה

ברוך, בעדינות

Piacevole - פיאצ'וולה

נגן בנועם ובחן

Piacere, a - א-פיאצ'רה

נגינה כרצון הנגן ולפי טעמו (כמו "אד ליביטום")

פיאקו

חלש, רפה

Figuration - פיגורציה

עיטור של קטע מוסיקלי

Fusion פיוז'ן

זרם בג'אז המשלב ג'אז עם אלמנטים של רוק ומוסיקת-עם

פילו

צליל דק

פילו די ווצה

צליל דק ביותר

פינו

עד אשר, עד ש...

Fine - פינה

סוף. סוף היצירה לאחר הפניה

Finale פינלה, פינאלה

סיום. הפרק האחרון של יצירה מוסיקלית

Pizzicato פיציקטו

לנגן בפריטה על כלי הקשת, במקום בנגינה בקשת

Piccolo פיקולו

Flautando - פלאוטנדו

הוראה לנגינה בכינור כבחליל

FleBILE - פְּלֵבִילָה

עצוב, בתוגה

Flageolet, flageolet-tones פִּלְג'וֹלֵט, פִּלְג'וֹלֵט

הצלילים העיליים המופקים בכלי מיתר בלחיצה רפוייה

Flemish school פְּלֵמִית, אסכולה

קבוצת מלחינים מהולנד ובלגיה שפיתחו בתקופת הרנסאנס את הפוליפוניה. ביניהם אוקהם וג'וסקן דה פֶּרָה

Falsetto, falzett פִּלְסֵטוֹ

סלפית, הצלילים הגבוהים שמסוגל להנפיק זמר ושאינם בתחום השירה הרגיל שלו. נערים השרים סופראן שרים בפלסט

Flessibile - פְּלֵסִיבִילָה

בגמישות

Pentatonic - פֶּנְטָטוֹנִי

בן 5 צלילים. סולם פנטטוני שימש ומשמש למוסיקה של עמים רבים

Fantasy, fantasia פֶּנְטָסְיָה

קטע חופשי. יצירה מוסיקלית במבנה שאינו מוגדר או שעומד בפני עצמו ואינו חלק מיצירה גדולה יותר. לעיתים קוראים כך ליצירה המבוססת על נושאים מתוך אופרות

Fanfare פֶּנְפֶּרָה

תרועת חצוצרות קצרה וחגיגית

Passage - פֶּסָג'

קטע וירטואוזי ביצירה או מעבר

Fastoso - פֶּסְטוֹזוֹ

מהודר, מפואר

Pastorale, Pastoralla, Pastoralgia פֶּסְטוֹרָלָה, פֶּסְטוֹרָלְיָה

יצירה בעלת אופי אידילי או מחיי הרועים

Festivo - פֶּסְטִיבּוֹ

בחגיגות

Passion פֶּסִיּוֹן

מוסיקה שנכתבה לטכסט המספר על סבלו של ישו הנוצרי. באך כתב פאסיונים
נפלאים

Piano פסנתר

Psaltery פסלתריון

כלי מיתר מימי הביניים שהיה דומה לנבל. במוסיקה הערבית הוא מצוי עד היום
ונקרא קאנון. הפסלתריון הוא אבי הצ'מבלו

Passacaglia פסַקַלְיָה

ריקוד איטי שמוצאו באיטליה או ספרד ומשקלו משולש. הבאס חוזר שוב ושוב
על פיסקה קבועה בת 4 עד 8 תיבות בדומה לשאקונה ולמולו וריאציות. דומה
לשאקונה

פְּעֵמָה

יחידת הזמן הבסיסית של היצירה. יחידת הדופק שמראה המנצח בידו
לתזמורת

Freddo - פְּרֵדוֹ

בקרירות

Perdendo, perdendosi - פְּרֵדֵנְדוֹ

הולך ונמוג בהדרגה הן במהירות והן בעוצמה

Pronunciato, Pronunziato - פְּרוֹנוֹנְצִיאַטוֹ

בביטוי, בצורה ברורה

פְּרוֹנְטִמְנְטָה

בחום ובהתלהבות

Feroce - פְּרוֹצ'ה

בפראות

Fretta, con - קוֹן פֶּרְטָה, פְּרֵטָה

בחיפזון, החָשׁ, מהר

Partita פֶּרְטִיטָה

בדומה לסוויטה - אוסף מנגינות ריקוד המנוגנות בזו אחר זו

Score פּרטיטורה

תכליל. גליון התווים בו רשומים תפקידי כל הקולות או הנגנים המשתתפים.
מנצח משתמש בפרטיטורה לשליטה בתזמורת

Period פּריוֹדה

משפט מוסיקלי קצר המורכב בדרך כלל מ-8 תיבות כשה-4 הראשונות
מסתיימות במתח הרמוני בדומיננטה וה-4 המסיימות חוזרות לרגיעה בטוניקה
האזן לחצי שני->-----האזן לחצי ראשון

Prima - פּריִמָה

ראשונה (איטלקית)

Prima donna - פּריִמָה דוֹנָה

הזמרת באופרה המבצעת את התפקיד הראשי

Prima vista - פּריִמָה וִיסְטָה

נגינה בקריאה ראשונה של תו המוסיקה

Primo - פּריִמו

ראשון (איטלקית)

Prelude פּרְלוֹד

קטע מוסיקלי המנוגן לפני היצירה עצמה. בעל צורה חופשית, בדרך כלל

Fermata פּרְמָטָה

שהי, המתנה והשהייה על הצליל מעליו מופיע הסימן

Farandola, Farandole פּרַנְדוֹלָה

ריקוד צרפתי שמקורו ביוון. במשקל 6 שמיניות. ריקוד מעגל מהיר

Prix de Rome פּרִס רומָה

פרס של שלוש שנות יצירה בוילה ברומא על חשבון הממשלה הצרפתית. ניתן
למלחינים צרפתיים מצטיינים וביניהם ביֶזָה, דביסי וגוֹנֹ

Presto פּרְסְטוֹ

מהר

Prestissimo - פּרִסְטִיסִימו

מהר ביותר, הכי מהר שאפשר

piu presto - פיאו פרסטו

מהר יותר

Pressando, pressez - פְּרֶסָנְדוּ

להאיץ, בלחץ (בדומה לאצלרנדו)

פתיחה

קטע כלי שבדרך כלל פותח יצירה גדולה ואף מצטט קטעים ממנה

צ

צ'ארדש

ריקוד הונגרי המושפע מריקודי הצוענים. בעל מבנה דו-חלקי מחלקים מנוגדים: אחד איטי מלנכולי והשני קצבי וסוער

Cha cha cha צ'ה צ'ה צ'ה

ריקוד חברתי שמקורו בקובצה והיה פופולארי ביותר בשנות ה-50 של המאה הקודמת

Musical form מוסיקלית

המבנה והחוקים על פיהם כתובה יצירה. בצורות הידועות צורת הסונטה וצורת השיר

Wave form צורת גל

Zither ציִתֶר, ציטריון

פיתוח של הפסלתריון. כלי מיתר הדומה לנבל המונח על ברכי הנגן או על השולחן שלפניו. כיום ניתן למצוא אותו במוסיקה הערבית והוא נקרא שם קאנון. התפתח מהפסלתריון

Cello צ'לו

צילילים עיליים

ראה: עיליים, צילילים

Harpsichord - clavicembalo, cembalo (in Italy) clavecen (in France)

צ'מבלו

ק

קלמו - Calma, calmato, calmando, calmato, calmo

שליו, בשלוח

קאנון

ראה: קנון

קאנון Qanun, qanoun

קאנטאבילה - Cantabile

בזימרתיות

קאדנצה - Cadence, Cadenza

א. מהלך מלודי או הרמוני (באקורדים) הנותן תחושה של סיום
ב. קטע המשולב בקונצ'רטו ובו יכול הסולן להפגין את יכולתו כנגן וירטואוז ומאלתר

קואזי - Quasi

כאילו, כמעט

קודה - Coda

זנב, יסף, סיום של פרק או יצירה בצורת תוספת קטנה של קטע מוסיקלי

קודטו - Codetto

סיומון, הסיום האמצעי בסוף התצוגה של צורת הסונטה

קוטו Koto

קויאטו - Quietto

בשקט

קויאטיסימו - Quietissimo

שקט לגמרי

קוֹיִנְטוֹלָה - Quintuplet

קבוצה של 5 תווים השווים במישכם ל-4 תווים מאורך זה. הקבוצה מסומנת
בסיפורה 5 מעליה

Quintet, quintour Mendelssohn - String Quintet No.2 in B flat, op.18 קוֹיִנְטוֹט

יצירה מוסיקלית שנועדה לחמישה קולות או הרכב בן 5 משתתפים

Ledger lines - קוי עזר

קוים קצרים המצורפים לתווים שמעל או מתחת לחמשה המוסיקלית על מנת
לסייע בקריאתם

Col arco - קול'ארקו

נגן בקשת - מורה לכנר לחזור ולנגן בקשת לאחר נגינת פיציקטו (בפריטה)

Coloratura, coloration - קולורטורה

זימרה עם קישוטים, באורח מהיר בוירטואוזיות

Col legno del arc - קול לִנְיֹ דֵל'ארק

הוראה לכנר לנגן בגב העץ של הקשת

Comodo - קומוֹדו

מתאים, ללא מאמץ, בנוחות

Composition - קוּמְפּוֹזִיצִיָה

הלחנה. חיבור יצירה אמנותית

קוּמְפּוֹזִיטוֹר

מלחין

Con - קון

עם

Con ottava - קון אוטבה

נגן באוקטבה

Con motto - קון מוטו

בתנועה

Con spirito - קון ספיריטו

ברוחניות

Con fuoco קון פואוקו

באש, בהתלהבות

Conductus - קונדוקטוס

חיבור רב-קולי בימי הביניים, שמקורו אינו בלחן הגריגוריאני כי אם על טכסט אחר

Contra-alto קונטראלטו

אלט. הנמוך בקולות הנשים

Double Bass, Contrabass קונטרבאס

Counter-dance - קונטר-דאנס

ריקוד אנגלי (שעבר גם לצרפת וגרמניה) בו הזוגות היו רוקדים זה כנגד זה. ריקוד עליז במשקל זוגי

Counterpoint, contrapunt - קונטרפונקט

אמנות ההוספה של קולות נוספים על המנגינה הנתונה כך שיתאימו לחוקים הנוקשים. מופיע החל מהמאה ה-14. פירושו: נקודה מול נקודה

Congas קונגס

Consonance - קונסוננס

צירוף מתאים של צלילים המושמעים יחדיו, שהאוזן מוצאת כקל להאזנה

Consort - קונסורט

הרכב פלי קטן - נקרא כך במאות ה-16 ו-17

Concerto קונצ'רטו

יצירה בה מנגן כלי (או מספר כלים) סולו עם התזמורת

Concerto grosso, concerti grossi קונצ'רטו גרוסו

הקונצ'רטו המוקדם ובו במקום סולן המנגן למול תזמורת שומעים תזמורת מיתרים קטנה המנגנת למול תזמורת מיתרים גדולה

Concertino - קונצ'רטינו

א. התזמורת הקטנה בקונצ'רטו גרוסו (בו מנגנות שתיים - גדולה מול קטנה)

ב. קונצ'רטו קצר ופשוט מהקונצ'רטו הרגיל

Concertante - קונצ'רטנטה

מתוזמר כמו קונצ'רטו

קיפו

אפל, קודר

Fourth קוֹרְטָה

מרווח בן ארבע דרגות בסולם. בסולם דו מז'ור, למשל, תהיה קוורטה בין דו לפה או בין מי ללה

Quartole - קוֹרְטוּלָה

קבוצה של 4 תוים השוים במישכם ל-3 תוים מאורך זה (במשקל 3 רבעים). הקבוצה מסומנת בסיפרה 4 מעליה

Quartet קוֹרְטֵט

יצירה מוסיקלית שנועדה לארבעה קולות או הרכב בן 4 משתתפים. החשובה ביותר היא רביעיית המיתרים

קורל, קוראל

שיר תפילה נוצרי המושר בכנסיה. בדרך כלל מלווה באורגן ומושר במספר קולות. באך נהג לשבץ כוראלים בסיום הקנטטות שלו

Courante קוֹרֵנְט

ריקוד צרפתי מהיר במשקל משולש שנכנס לסוויטה

קירֹו

בהיר, מובן

Kyrie קיריָה

הפרק הראשון ('חנני, אלוהים') מהמיסה הקתולית

Klavier - קלֵויר

צ'מבלו (גרמנית)

קלורוזו

בחום, בלהט

קלֵמו

שקט, רוגע

Calando - קלנדו

הפחת בטמפו ובעוצמה גם יחד

Cluster - קלאסטר

קבוצת תוים שהמרווח ביניהם הוא של סקונדה ומנוגנים יחדיו

Clarinet - קלרינט

Canon, cannon - קנון

יצירה רב-קולית בה מנגינה זהה מנוגנת על ידי מספר קולות בזה אחר זה. קול ראשון מתחיל ואחרי מספר צלילים מתחיל קול שני וכך הלאה

Qanun, qanoun - קנון

קנטבילה

בשירתיות

Canto - קנטו

התפקיד הגבוה ביותר. מנגינה, שיר, התפקיד עם המנגינה

Cantus figuratus - קנטוס פיגורטוס

שירה עם סלסולים על כל הברה (במוסיקה כנסייתית)

Cantus firmus - קנטוס פירמוס

לחן נתון. לחן עליו היו יוצרים יצירות רב-קוליות

Cantata J.S. Bach - Cantata No. 208 - קנטטה

יצירה למקהלה בצירוף תזמורת. בדרך כלל בתקופת הבארוק. באך היה הבולט בכותבי הקנטטות. מורכבת מ-4 עד 6 פרקים ביניהם אריות, רצי'טיבים, דואטים וכוראלים

Cantilena - קנטילנה

שיר קטן או קטע קולי

Cantilana - קנטילנרה

שירה ללא ליווי כלי

Cantillatio, cantillation - קנטילציה

שירה מדוקלמת ללא קצב מוגדר, במקצב חופשי

Cantino - קנטינו

שיר מימי הביניים שיועד לשירה בחוץ

קֶנְטִינו

המיתר הגבוה של הכינור

Canzona, canzone קנצונה

א. שיר חילוני איטלקי מהמאה ה-16 וימי הביניים

ב. צורה כלית מסוף תקופת הרנסאנס שבה הקולות רדפו זה אחר זה. התפתחה מהשאנסון הפֶּלְמִי-צרפתי

Xylophone אקסילופון

קסצ'יוֹנָה

קטע כלי שנועד לביצוע תחת כיפת השמיים

Capo - קָפוּ, קאפו

התחלה

Caccia - קצ'יה

שיר רודף, קנון בשני קולות בו רודפים הקולות זה אחר זה, ברוח הציד

Castanetas קסטנייטות, ערמוניות

Castrato - קַסְטְרָטו

זמרים מסורסים ששרו בקולות גבוהים באופרה של המאה ה-18 ומנגד לא השתתפו מעולם בימי הורים

Capriccio קפריצ'יו

שם זה בעל פירושים שונים. ביניהם: חיבור חופשי ומבריק

Cacophony - קַקוֹפוֹנְיָה

מוסיקה צורמת

Credo קרדו

הפרק השלישי ('אני מאמין') מהמיסה הקתולית

English Horn קרן אנגלית

French Horn קרן יער, קרן צרפתית

Crescendo.....cresc. קְרֶשֶׁנְדוּ, קרשצ'נדו

ר

Raga - ראגה

הסולם במוסיקה ההודית. כיום נהוגות כ-132 ראגות שלכל אחת מהן שימוש בעונה אחרת בשנה ולביטוי של מצב-רוח אחר כאימה, כעס, גבורה, צחוק וכדומה

Round - ראונד

קנון קצר ובלתי מסובך הניתן לחזרה אינסופית. קולותיו בגובה זהה לחלוטין

Rap - ראפ

מעין שירה מדוברת ומהירה. המקור בארה"ב

Reggae - רגאיי

סגנון מוסיקלי פופולארי מג'מאייקה, שהפך מאז שנות ה-60 למרכזי במוסיקת הפופ

Ragtime - ראגטיים

סגנון ג'אז מוקדם שבוצע בדרך כלל בפסנתר. פירוש השם "קצב של קרעים" בשל המקצב הבלתי אחיד

Register - רגיסטר

חלק ממנעד קולו של האדם או הכלי (באורגן - מערכת אחת של קנים)

Rubato - רובטו

הפרעה לטמפו בצורת נגינה חופשית וגמישה

Rumba - רומבה

ריקוד קובני שהפך, מאז 1930, לפופולארי בארה"ב ואירופה. שורשיו באפריקה ויש בו דגש חזק על קצב, סינקופות מורכבות וחזרה על נושא בן 8 תיבות

Romance - רומנסה

קטע בסגנון שירתי

Rondeau - רונדו

Eurhythmic ריתמיקה

שיטת חינוך מוסיקלי המלמדת ומפתחת קצב דרך תנועה גופנית. פותחה על ידי אמיל דלקרוז

Rallentando, Rallenteto, rallentando - רלנטטו, רלנטנדו

האט בהדרגה

Rapidamente, rapido - רפידמנטה

במהירות, בחופזה

Rhapsody רפסודיה

צורה מוסיקלית חופשית שבתקופה הרומנטית שימשה לכתובה להרכבים כליים ובמיוחד תזמורתיים בדומה לפנטסיה - אך בשונה מהפנטסיה מתבססת הרפסודיה על לחנים ומקצבים לאומיים

Repertory, repertoire - רפרטואר

רשימת היצירות לביצוע, תכנית הערב של המבצע

Reprise - רפריזה

חזרה

Recitative - רציטיבי

מעין שירת דיקלום, שירה המזכירה דיבור, לשם סיפור או שיחה באופרה

Requiem רקוויאם

תפילת אשכבה, מיסה נוצרית המוקדשת למת

ש

Kodaly method שיטת קודאיי

שיטה להוראת מוסיקה המבוססת בין השאר על שירת סולפג' ופיתוח שמיעה באמצעות סימני ידיים

שיר

בגרמנית "ליד". שיר אמנותי המיועד לזמר בליווי פסנתר. שוברט היה החשוב בכותבי הליד האמנותי

Art song - שיר אמנותי

שיר שנכתב באופן מכוון ורציני ומודע, בידי מלחין מאומן ומקצועי, בניגוד לשיר עממי

Les Six - שישיה

קבוצה של מלחינים צרפתיים צעירים שהחליטו ב-1918 להגיב כנגד האימפרסיוניזם. ביניהם: הונגר, מיו ופולנק

Triangle שליש (או בטעות: משולש)

Chanson - שֶׁסוֹן

שיר חילוני, בצרפתית. כך קראו לשירי הסולו של הטרובאדורים והטרוורים ששרו בימי הביניים בליווי מאולתר של כלי נגינה

Chaconne שאקונה, שקוֹנָה

קטע הבנוי על באס החוזר שוב ושוב (כמו הפֶּסְקֵלִיָה). בעבר ריקוד ספרדי איטי במשקל 3 רבעים

ת

Sound frequency, Frequency תדירות הצליל

Drum תוף, תופים

Orchestration - תזמור

עיבוד של יצירה מוסיקלית לצורך נגינה בתזמורת

Measure תיבה

המרחק שבין הקווים המחלקים את פעמות השיר על פי ההדגשות של המשקל

Wood Block תיבה סינית, תיבת עץ

Programme music תוכניתית - מוסיקה

מוסיקה שנכתבה לתיאור נושא, סיפור, תמונה וכדומה. לדוגמה היצירות "שולייית הקוסם" מאת דיוקא ו-"פטר והזאב" מאת פרוקופייב